

DAILY ASSAM

৩১। যতি বা বিবাম চিন

৩০ : ১ মানুহে মনৰ ভাব প্ৰকাশ কৰিবলৈ এক বা একাধিক শব্দ উচ্চাৰণ কৰে। গতিকে কথা-বতৰা পাঠোতে সম্পূৰ্ণ ভাব প্ৰকাশ কৰিবলৈ এটিৰ পিছত এটিকৈ মাজে মাজে সুবিধানুযায়ী বিবাম লৈ অনেক শব্দ উচ্চাৰণ হয়। কথা-বতৰাত বিভিন্ন শব্দ উচ্চাৰণ কৰাৰ লগে লগে সুবিধা মতে উশাহ লয় আৰু নিশাহ উলিয়াই দিয়ে। উশাহ-নিশাহৰ সুবিধা কৰিবলৈ কথা-বতৰাত বিবাম লোৱা হয়। মনৰ ভাব স্পষ্ট কৰিবলৈ বা অৰ্থ সহজবোধ্য কৰিবলৈ শব্দবোৰ একেলগে উচ্চাৰণ নকৰি বিৰতিৰ পাছত উচ্চাৰণ কৰা হয়। কথা মাধুৰ্য বাখিবলৈ, লয়যুক্ত কৰিবলৈও বিৰতিৰ আৱশ্যক হয়। এই বিবামকেই 'যতি' কোৱা হয়। গতিকে শব্দবোৰৰ উচ্চাৰণ প্ৰবাহত তিনিটা কাৰণৰ বাবে সাময়িক বিৰতিৰ প্ৰয়োজন হয়। যথা—

(ক) শ্বাস-নিশ্বাসজনিত বিৰতি বা শ্বাসযতি,

(খ) অৰ্থ আৰু ভাবপ্ৰসূত বিৰতি বা ভাবযতি (বা অৰ্থযতি) আৰু

(গ) অনুভূতি চালিত কিন্তু নিৰ্দিষ্ট পৰ্যায়ক্ৰমে বিন্যস্ত বিৰতি বা ছন্দযতি।

মানুহে শব্দৰ ধ্বনি প্ৰবাহৰ মাজতে উশাহ-নিশাহৰ বাবে যি বিবাম লয় সেয়া শ্বাসযতি। বাগ্ যন্ত্ৰৰ ধ্বনি প্ৰবাহৰ বাবে ই নিতান্ত আৱশ্যক। এনে অপৰিহাৰ্য বিৰতিয়ে কথাবোৰ শুনিবলৈ ভাল লগাৰ লগতে বক্তব্য কথাখিনিও সহজে বুজি পোৱা কৰি তোলে।

কথা-বক্তা বা লিখিত অবস্থাত ভাবটো সম্পূৰ্ণ প্ৰকাশ কৰিবলৈ অৰ্থ অনুযায়ী বা ভাব অনুযায়ী ধ্বনি প্ৰবাহৰ মাজত বা শব্দৰ অংশ বিশেষত বিৰতি লোৱা হয়। সেয়ে অৰ্থযতি বা ভাবযতি। যথা—

“বীণা স্কুললৈ আহোঁতে, বেগৰ ভিতৰত দুটা পকা আম, এখন কটাৰী, অলপমান লোণ আৰু এখন কাপোৰ লৈ আহিছিল।”

উক্ত কথাষাৰি কওঁতে ভাব আৰু শ্বাসযতিৰ বাবে বৈ যাওঁ। ‘আহোঁতে’ শব্দ উচ্চাৰণ কৰি উঠাৰ পাছতে আমি উশাহ লওঁ, কথাষাৰি দমি যায়। তাৰ পাছত পকা আম, এখন কটাৰী, অলপমান লোণ, এখন কাপোৰ আদি বিভিন্ন বস্তুবোৰ সুকীয়াকৈ ক’বলৈ আৰু স্পষ্ট কৰিবলৈ প্ৰত্যেকটো উচ্চাৰণ কৰাৰ পাছতে বিৰাম লোৱা হয়। একেলগে আটাইকেইটা বস্তুৰ নাম উচ্চাৰণ কৰা নহয়। ক্ষণিকৰ বাবে হ’লেও বিৰাম লৈহে উচ্চাৰণ কৰা হয়। তেতিয়াহে ভাব স্পষ্ট হৈ পৰে।

ন পতা ফুকন আৰু নপতা ফুকন।

এই দুয়োটাৰে উচ্চাৰণ বিৰাম অনুযায়ী অৰ্থও বেলেগ। প্ৰথমটোৰ ন দীৰ্ঘকৈ উচ্চাৰণ কৰি ক্ষণিক বিৰতিৰ পাছত ‘পতা’ উচ্চাৰণ কৰিলে নতুনকৈ পতা বুজাব। দ্বিতীয়টোত একে উশাহত একেলগে ‘নপতা’ উচ্চাৰণ কৰিলে নএওঁৰ্থক ন + পতা = বুজায় অৰ্থাৎ নপতা বা ফুকনৰ বাব নোপোৱা ফুকন। গতিকে বিৰামে শব্দৰ অৰ্থ প্ৰকাশত যথেষ্ট প্ৰভাৱ পেলায়।

ইয়াৰ উপৰিও কথা কওঁতে শ্ৰুতি মাধুৰ্যৰ বাবে নাইবা ধ্বনি উচ্চাৰণত মনৰ অনুভূতি প্ৰকাশ কৰিবলৈ নিৰ্দিষ্ট পৰ্যায়ক্ৰমে বিৰতি লোৱা হয়। এনে বিৰতিয়ে বিশেষকৈ কবিতাত ছন্দ মাধুৰ্য দিবলৈ যাওঁতে কেতিয়াবা অৰ্থ যতিকো উপেক্ষা কৰে। যথা—

“যাৰ ৰাম-কৃষ্ণ-নাম নাৱে ভৱ-সিন্ধু তৰি
পাৱে পৰম্পদ পাপী যত।”

ইয়াত ‘নাৱে’ শব্দটো পৰিৱৰ্তী পৰ্বলৈ ছন্দৰ খাতিৰত নিয়া হৈছে, কিন্তু অৰ্থৰ ফালেদি ‘নাৱে’ আগৰ পৰ্বত থকা ‘ৰাম-কৃষ্ণ-নাম’ শব্দৰ লগলগা; ‘ৰাম-কৃষ্ণ নাম নাৱে’ হৈ হৈ নাৱে শব্দতহে যতি পৰিব লাগিছিল। কিন্তু অৰ্থযতি নাৱে শব্দত কৰিব লাগিলেও ছন্দৰ যতিও ‘নাম’ শব্দতেই ছন্দযতি পৰিছে। গতিকে ধ্বনি প্ৰবাহৰ পৰ্যায়ক্ৰমে বিৰামেই হ’ল যতি। ভাবযতি আৰু ছন্দযতি ছন্দৰ বাবে অৰ্থাৎ কবিতাৰ বাবে অত্যাৱশ্যক। মানুহৰ ধ্বনি প্ৰবাহৰ নিয়মিত লয়যুক্ত তৰংগ বা ছন্দ সৃষ্টি কৰে যতিয়ে। গতিকে ছন্দ বা কবিতাত ভাবযতিতকৈ ছন্দযতিহে মূল। অৰ্থযতি কেৱল সহায়ক মাথোন।

বিৰতিৰ স্থায়িত্ব আৰু অৰ্থ ব্যঞ্জনাৰ বাবে আমি যতকৈ কেইবাটাও ভাগত ভগাব পাৰোঁ। তলত সেইবোৰ আলোচনা কৰা হ’ল।

৩১ : ২ পূৰ্ণযতি বা দাঁৰি (I)

১। বীৰ লাচিত্তে প্ৰবল পৰাক্ৰমী মোগলক পৰাস্ত কৰিছিল।

২। দেশতকৈ মোমাই ডাঙৰ নহয়।

১নং বাক্যত 'পৰাস্ত কৰিছিল' বুলি কোৱাৰ লগে লগে বক্তব্য কথাবাৰিৰ অৰ্থ পূৰ্ণ হৈছে আৰু বক্তাই সম্পূৰ্ণ বিৰাম লৈছে। তেনেকৈ ২নং বাক্যতো 'নহয়' পদ উচ্চাৰণ কৰাৰ লগে লগে কথাবাৰিৰ শেষ হৈছে। গতিকে বাক্য শেষ হোৱা বুজালে অৰ্থাৎ বক্তব্য ভাবটো আধৰুৱাকৈ নাৰাখি সম্পূৰ্ণ প্ৰকাশ কৰিলে পূৰ্ণযতি পৰে।

পুৰণি অসমীয়াত একেবিধ যতি চিন ব্যৱহাৰ হৈছিল। পূৰ্ণযতি হিচাপে প্ৰথম শাৰীত এটা দাঁৰি আৰু দ্বিতীয় শাৰীত দুটা দাঁৰি ব্যৱহাৰ কৰিছিল। যথা—

প্ৰথমে প্ৰণামো ব্ৰহ্মৰূপী সনাতন।

সৰ্ব অৱতাৰৰ কাৰণ নাৰায়ণ।।

কিন্তু আধুনিক অসমীয়াত পূৰ্ণযতি বুজাবলৈ এটা দাঁৰি ব্যৱহাৰ কৰা হয়। বাক্যটো শেষ হোৱাৰ লগে লগে পূৰ্ণযতি পৰে। যথা—

'ছন্দ যেনিবা নূপুৰ পৰিহিতা নৰ্তকী।'

নৃত্যৰ ভংগীৰ লগে লগে নূপুৰ ধনিয়ে দৰ্শক-শ্ৰোতাক বিমোহিত কৰে।

৩১ : ৩ পূৰ্ণযতি বা চেমিকলন (;)

(১) বাক্য এটা সমাপিকা ক্ৰিয়াৰে শেষ হৈছে; অথচ অৰ্থটো সম্পূৰ্ণ প্ৰকাশ পোৱা নাই। পৰৱৰ্তী বাক্যৰ লগত অৰ্থ পূৰ্ণতাৰ সম্বন্ধ আছে; তেনে ক্ষেত্ৰত অৰ্ধযতি বা চেমিকোলন ব্যৱহাৰ কৰা হয়। তেতিয়া পূৰ্ণযতিতকৈ প্ৰায় আধা বিৰাম লোৱা হয়। যথা—

'ছন্দৰ সুসমা আছে; হয়তো অন্তৰ্নিহিত নীতিও আছে; কিন্তু সূত্ৰ নাই। ইয়াক সৃষ্টি কৰিব নোৱাৰি, ই সৃষ্টি হয়।'

(২) বিপৰীতাৰ্থক বাক্য দুটাৰ মাজত অৰ্ধযতি বা চেমিকোলন ব্যৱহাৰ কৰা হয়। যথা—

'আজিৰ অসমীয়াসকল ভীৰু; কিন্তু অতীজৰ অসমীয়াসকল বীৰবো বীৰ আছিল।'

'অসমত অসমীয়াসকল বাস কৰিবলৈ নিজৰ বাবেই ঠাই নাটে; অথচ হাজাৰ হাজাৰ বহিৰাগতক পটন দিয়ে।'

৩১ : ৪ পাদযতি বা কমা (.)

(১) সাধাৰণতে অৰ্ধযতি বা চেমিকোলনতকৈ কম সময় বিৰাম ল'লে পাদযতি বা কমা (.) ব্যৱহাৰ কৰা হয়। বাক্যৰ মাজত এটিৰ পিছত এটিকে একেলগে কেইটামান নামশব্দ ব্যৱহাৰ কৰিলে প্ৰত্যেকৰ পিছত বিৰামৰ আৱশ্যক হয়। তেতিয়া নামশব্দবোৰক 'আৰু'ৰ আখৰকেইটিৰ পিছে পিছে পাদযতি ব্যৱহাৰ কৰা হয়। যথা—

বৰুৱাৰ ঘৰৰ জীয়ৰীজনী ৰূপহী, সাদৰী, লাজুকী আৰু অনাড়ম্বৰ।

দেউতাই বজাৰপৰা প্ৰায়ে আম, আপেল, আনাৰস, কঁঠাল, তিয়ঁহ আদি আনে।

সি, তুমি, এওঁ আৰু এই হেড্‌মাষ্টৰক লগ ধৰিম।

২। একেটি কৰ্তাৰ কেইবাটাও সমাপিকা ক্ৰিয়া হ'লে নাইবা একেটি সমাপিকা ক্ৰিয়াৰ কেইবাটাও কৰ্তা থাকিলে, 'আৰু'ৰ আগৰ প্ৰত্যকটো সমাপিকা ক্ৰিয়া নাইবা কৰ্তাৰ পিছত পাদযতি বা কমা বহে। যথা,

(ক) জয়মতীয়ে স্বামীভক্তি দেখুৱালে, অকথনীয় যাতনা ভুঞ্জিলে, মৃত্যুবৰণ কৰি ল'লে আৰু এইদৰে অসমীয়া নাৰীৰ সতীত্বৰ আদৰ্শ দেখুৱালে।

(খ) জয়মতী, মূলাগাভৰু, ৰাধা-কল্পিণী, আই ভোগেশ্বৰী, কনকলতা আদিয়ে অসমীয়া সতী-বীৰাংগনাৰ পৰিচয় দিছিল।

৩। কিছুমান জটিল বা মিশ্ৰ বাক্যৰ অপ্রধান বাক্যটোৰ পিছত কমা (,) ব্যৱহাৰ কৰা হয়।

(ক) অসমত সকলো শিল্প আৰু সুকুমাৰ কলাৰ চৰ্চাৰ কেনেকৈ উন্নতি হয়, তাৰ কাৰণে আমি সদায় যত্নৱান হ'ব লাগে।

(খ) পুৰণি অসমৰ চিত্ৰকলাৰ বিষয়ে অনুসন্ধান কৰিলে, পুৰণি অসমীয়া সভ্যতাৰ জেউতি বঢ়োৱা বহুত তথ্য ওলাব, তাত কোনো সন্দেহ নাই।

৪। প্ৰায় একে ধৰণৰ সৰু সৰু বাক্য ব্যৱহাৰ কৰিলে শেষবটোৰ আগৰ বাক্যবোৰত পাদযতি ব্যৱহাৰ কৰা হয়। যথা,

(ক) আজি নতুন বছৰত বীণাই গায়, বীণাই নাচে, মীনাই হাঁহে, মাধৱীয়ে চাপৰি বজায়।

(খ) মই পঢ়িছোঁ, তুমি লিখিছাঁ, তাই চাই আছে, কিন্তু সি নাচি আছে।

(ক) মিছা কথা ক'লে, ভণ্ডামি কৰিলে, ভেঁটি খালে, আন কি অগম্যাগমন কৰিলে, তথাপি, আজিৰ সমাজত এই ধনিক শ্ৰেণীৰ জাত নাযায়, সমাজত সিহঁতে আসন নেহেৰুৱায়।

৫। সম্বোধন পদৰ পিছত সাধাৰণতে পাদযতি ব্যৱহাৰ কৰা হয়। যথা,

(ক) শুনা বন্ধু, মোৰ দুখৰ কাহিনী।

(খ) এৰা ভাই, খুব সঁচা এই কথা।

(গ) তোমাৰ কথাত, বন্ধু মোৰ যে অকণো বিশ্বাস নাই।

(ঘ) সুখে-দুখে, আপদে-বিপদে, হে ভগবান, তুমিয়েই সাৰথি।

৩১ : ৫ ভাববোধক (!)

১। মানুহৰ অন্তৰত তীব্ৰ অনুভূতি বা আবেগ প্ৰকাশ পালে দাঁৰিৰ তলত বিন্দু এটি দিয়া ভাববোধক চিনটো ব্যৱহাৰ কৰা হয়। যথা,

(ক) হৰি, হৰি! তিবোতাৰ জীৱন দুখৰ জীৱন। তোমালোক পুৰুষৰ কেনে যুক্তি! কেনে ন্যায়া! তোমালোক আপোনপেটীয়া স্বার্থপৰ জাতি। (বেজবৰুৱাৰ সুৰভি, ৪০ পৃষ্ঠা)

(খ) ছিঃ এনেখন শাস্ত্ৰ তোমালোকৰ। এনেকুৱা তোমালোক! এনেকুৱা এইখন সংসাৰ!

সম্বোধন কৰিলে ভাববোধক চিন ব্যৱহাৰ কৰা হয়। যথা,

(ক) হেৰ চাৰ্টোন বোপাই মলখু! তোৰ চাপলাঠি নে টেকেলা কি এইটোৱে মোক গালি পাৰি টানি-আজুৰি নগুৰ্ণাগতি কৰি কি অপমানবিলাক কৰিব লাগিছে।

কুকুৰৰ সাহটো চাটোন, সি হেনো মোৰ গলধনটোত ধৰি মোক গতিয়াই ইয়াৰ পৰা উলিয়াই দিয়ে। (সুৰভি, ৪৪ পৃষ্ঠা)

(খ) হেৰি যদু! পঢ়া-শুনা কৰিব।

(গ) ডাঙৰীয়া! মানুহ যদি নিষ্কৰ্মা হ'ল আৰু তাৰ ওপৰত তাৰ স্বভাৱটো যদি চকু পোৰা হ'ল, তেন্তে শৰীৰ চৰ্চাই (পৰচৰ্চাই) ফুটুকা গছত যখিনীয়ে বাঁহ লোৱাদি তাৰ গাত বাঁহ লয়। (সুৰভি, ৭৮ পৃষ্ঠা)

৩২ : ৬ প্ৰশ্নবোধক চিন (?)

বাক্যটোৰ অৰ্থ প্ৰশ্নবোধক হ'লে বাক্যৰ শেষত এই চিন ব্যৱহাৰ কৰা হয়। যথা,

(ক) আৰ্য মানে কি তালৈ এবাৰ মন কৰি চাইছানে? আৰ্য মানে হালোৱা নহয়নে? আপোনা সকলৰ পণ্ডিতসকলেই দেখোন কয় ঋ বা অৰ ধাতুৰ পৰাই আৰ্য, মানে হালোৱা। হালবাই খেতি কৰি জীৱিকা নিৰ্বাহ কৰাবিলাককে আগেয়ে আৰ্য বুলিছিল। (বেজবৰুৱা)

বৰ্তমান ইয়াৰ বিপৰীত হৈছে কিয়?

কথাখিনি গমি চাইছনে?

৩১ : ৭ কোলন (:)

আধুনিক অসমীয়াত ইংৰাজীৰ আদৰ্শও সোমাই পৰিছে। আগৰ কথাখিনি বা সূত্র মোকলাই লিখিলে কোলন (:) ব্যৱহাৰ কৰা হয়। যথা,

মানুহৰ কঠোচ্চাৰিত ধৰ্মনিৰ চাৰিটা গুণ; তীব্ৰতা, গান্ধীৰ্য, দৈৰ্ঘ্য বা কাল পৰিমাণ আৰু সুৰ।

কিতাপৰ বেচ : এটকা মাথোন।

মূল্য : দুটকা মাথোন।

মনৰ্ত ৰাখিবা : বিদেশী ধাৰ কৰা শব্দত গত্ৰ বিধিমনতে দস্ত্য ন মুৰ্ধন্য নহয়।

শব্দৰ শেষাংশ লোপ হ'লেও এই চিন দিয়া হয়। যথা পৃষ্ঠা— পৃঃ

৩১ : ৮ কোলন দেচ্ (:-)

কোনো সূত্র বা সংস্কাৰ নামোল্লেখ কৰি উদাহৰণ দি বুজালে সাধাৰণতে দেচ্ (:-) ব্যৱহাৰ বা কোলন দেচ্ কৰা হয়। যথা,

বাক্য :- এক বা একাধিক শব্দ ব্যৱহাৰ কৰি মনৰ ভাব প্ৰকাশ কৰিলে বাক্য বোলে।

প্ৰকৃতি দুবিধ :- (ক) ধাতু আৰু প্ৰাতিপদিক।

৩১ : ৯ দেচ্ (—)

এটা কথাৰ লগতে আন এটা কথা অৱতাৰণা কৰিলে নাইবা বাক্যৰ কোনো অংশত জোৰ দিলে দেচ্ (—) ব্যৱহাৰ কৰা হয়। যথা,

(ক) কলেজত পঢ়োঁতে মই সপোন দেখিছিলোঁ; মই এজন হাকিম হম, নহ'লে মন্ত্ৰী হম, কিন্তু শেষত হ'লোঁ— এজন কেৰাণী।

(খ) আৰু এটা কথা সোধোঁ— আমি যে আৰ্য, আৰ্য ভাল বামুণ, ডাঙৰ জাত কৰি গণ্ডপ মাৰি থাকোঁহঁক, এতিয়াই যদি কোনোবাই কোনো উপায়েৰে স্বৰ্গৰ পৰা আমাৰ পূৰ্ব পুৰুষসকলক নমাই আমাৰ আগত আনি দিয়েহি, তেন্তে কি হ'ব?
(সুৰভি, ৮৪ পৃষ্ঠা)

৩১ : ১০ হইফেন্ (-)

দ্বন্দ্ব সমাসত এনে হইফেন্ ব্যৱহাৰ হয়। একে অৰ্থৰ বা বিপৰীত অৰ্থৰ শব্দক যোৰ কৰি বুজাবলৈ এই চিন ব্যৱহাৰ কৰা হয়। যথা,

সুখ-দুখ, বিপদ-আপদ, গা-গাৰী, বা-বাতৰি ইত্যাদি।

৩১ : ১১ : উদ্ধাৰ চিন (“...”), (“”)

উদ্ধৃত হ'লে বা প্রত্যক্ষ উক্তি হ'লে দুটাকৈ যোৰ কৰা উদ্ধাৰ চিন ব্যৱহাৰ কৰা হয়।

(ক) প্রত্যক্ষ উক্তিত ইয়াৰ ব্যৱহাৰ হয়। যথা,

বীণাই ক'লে, “আজি স্কুল বন্ধনে?”

বংপিয়ে ক'লে, “তাই সঁচাকৈ ধুনীয়া ছোৱালী।”

(খ) কোনো কথা উদ্ধৃত কৰিলে—

“অব্যক্ত ঈশ্বৰ হৰি কিমতে পূজিবা তাক
ব্যাপকত কিবা বিসৰ্জন।

এতাবন্ত মূৰ্তিশূন্য কেনামতে চিন্তিৰাহা
ৰাম বুলি শুদ্ধ কৰা মন।”

(গ) কোনো শব্দত জোৰ দিলে বিশেষকৈ বুজালে এটিকৈ যোৰা কৰা উদ্ধাৰ চিন ব্যৱহাৰ কৰা হয়। যথা—

মহাপুৰুষ শংকৰদেৱৰ ‘কীৰ্তন’ আৰু মহাপুৰুষ মাধৱদেৱৰ ‘নামঘোষা’ অসমীয়া জাতিৰ আদৰৰ ধন।

৩১ : ১২ বন্ধনীৰ চিন : (....), {....}, [....]

অন্ধ শাস্ত্ৰত এই তিনিটা চিন ব্যৱহাৰ হয়। চন্দ্র বন্ধনী (), সাধাৰণতে আমি ব্যৱহাৰ কৰোঁ। বাক্যৰ ভিতৰত কোনো শব্দৰ ভাঙনি, বিদেশী শব্দ বা অপৰিচিত শব্দৰ পৰিচিত শব্দ বা বাক্যাংশ এই বন্ধনীৰ মাজত ৰাখি বুজোৱা হয়। কুটিল আৰু বৰ বন্ধনীৰ { }, [] সিমান আৱশ্যক নহয়।

১। প্রকৃতিৰ (ধাতু বা প্ৰাতিপদিক) লগত প্রত্যয় যোগ হৈ শব্দ বা পদ সৃষ্টি কৰে।

২। অমিত্ৰাঙ্কৰ ছন্দ (Blank Verse) আৰু মুক্তক ছন্দ (Free Verse) প্রকৃততে একে নহয়।

৩১ : ১৩ বৰ্জন চিন (....), (***)

উক্তিৰ ভিতৰত বা উদ্ধৃত কথাৰ মাজত কিবা কথা বা শব্দ বাদ দিলে এই চিন ব্যৱহাৰ হয়।

৩১ : ১৪ (√) এই চিনটো খাতু বুজোৱা চিন, যেনে, √ খা, √ কৰ, অৰ্থাৎ খা খাতু, কৰ খাতু।

(>) এই চিন থাকিলে বাঁওহাতৰ শব্দৰপৰা সোঁহাতৰ শব্দটো ওলোৱা বুজায়। যেনে, কৰ্ম > কৰ্ম্ম > কাম।

(<) বাঁওহাতৰ শব্দটো সোঁহাতৰপৰা উদ্ভৱ হোৱা বুজায়। যেনে, পঢ়ে < সং, পঠতি। ভাত < সং, ভক্ত।

৩১ : ১৫ চন্দ্ৰবিন্দু (.)

১। অনুনাসিক উচ্চাৰণ কৰিবলৈ শব্দৰ কোনো আখৰৰ ওপৰত এই চিন ব্যৱহাৰ কৰা হয়। স্বৰধ্বনি অনুনাসিক (Nasal) হয়। যথা,

খাওঁ, পঢ়োঁ, বহোঁ, সোঁৱৰণ, ফেঁচা, কঁঠাল ইত্যাদি।

২। মৃতজনৰ নামৰ আগত 'স্বৰ্গীয়' অৰ্থত ব্যৱহাৰ হয়। যথা, পিতৃ • সিদ্ধিনাথ পণ্ডিত গাঁৱৰ এজন মুখিয়াল লোক আছিল।

৩। খ্যাতনামা সত্ৰৰ নামৰ আগত ঈশ্বৰ সূচক • ব্যৱহাৰ হয়। যথা • কমলাবাৰী সত্ৰ, • বৰসত্ৰ, • হাতীসত্ৰ।

৪। বুৰঞ্জী বা পুৰণি সাহিত্যত আহোম ৰজাক বুজাবলৈ স্বৰ্গদেউ ব্যৱহাৰ কৰিছিল। যথা,

বৰফুকনে • ক জনালেহি। কেতিয়াবা দুটাকৈ দিয়ো।

যথা • • দেৱক প্ৰণামিলে।

৫। ঈশ্বৰ বুজাবলৈ ব্যৱহাৰ হয়। দুটা বা তিনিটাও ব্যৱহাৰ হ'ব পাৰে। যথা, "তোমাৰ নামঘৰত স্থাপিত মূৰ্তিৰ ••• ভোগ নৈবেদ্য পূজা-অৰ্চনা শ্ৰীশ্ৰী • • • দেৱক আশীৰ্বাদ কৰি কুশল চিন্তি থাকিবৰ নিমিত্তে।"— পুৰণি ফয়চলা।

ইয়াত ••• ঈশ্বৰক, পিছৰ দুটাই স্বৰ্গদেউক বুজাইছে।

৩১ : ১৬ কাটুকুটা বা বৈ যোৱা চিন (λ)

লিখোঁতে কোনো কথা বা শব্দ বৈ গ'লে এই চিন দি কথাবাৰি বা শব্দ উল্লেখ কৰা হয়। যথা,

অসমীয়া

'প্ৰিয়তমাৰ চিঠি' শীৰ্ষক কবিতাটি λ ভাষাত প্ৰথম চ'নেটৰ আৰ্হি।

(নাইবা λ চিন দি কাষতো উল্লেখ কৰিব পাৰি)।

৩১ : ১৭ ফুট নোটৰ চিন *, ~ , *

৩১ : ১৮ বিভিন্ন দ্যোতক :

চেঞ্চন চিন।

পেৰাগ্ৰাফ চিন।

৩১ : ১৯ যথা স্থানত যতি ব্যৱহাৰ কৰা :

আপোনালোকৰ উপৰি পুৰুষসকলে যত ভৰিৰে বাট বুলিছিল আজিকালি তেওঁলোকৰ সতি-সন্ততি আপোনালোকে দেখোন তাত মূৰেৰে বাট নুবুলিলে সৰ্বনাশ

সমুৎপন্ন হয় এইটো কিন্তু এটা বৰ ডাঙৰ সাঁথৰ এই সাঁথৰৰ মৰ্মটো মোক বুজাই দিয়কচোন হে আৰ্যশ্ৰেষ্ঠ ব্ৰাহ্মণ উকিল ডাঙৰীয়া অৰ্থাৎ বৰ হালোৱা মোক এইটো বুজাই দিয়কচোন আপোনালোকৰ জাতটোৱে কোনখন বেদৰ মতে চলিব লাগিছে আপোনালোকৰ জাতৰ নাড়ীডালে কোনখন সুশ্ৰুত বা কোনখন চড়ক সংহিতাৰ নিয়ম মানি ললে মোক কওকচোন অংকস্য বামা গতি বুলি কয় আপোনালোকৰো জাত-কুল আদিৰ তেনেকুৱা বামাগতি নেকি আগৰ আপোনালোকৰ হালোৱা পিতৃপুৰুষসকলৰ দুহিতা আইদেউহঁতৰ বাবে আছিল গাখীৰ খীৰোৱা, উলৰ মোজা বোৱা, ছবি অঁকা, গান-বাজনা কৰা বা 'নাটক', 'নভেল' পঢ়া নহয় তেওঁলোকৰ কাম ঘাইকৈ গাখীৰ খীৰোৱা আছিল। (বেজবৰুৱা, সুৰভি ৭৯পৃষ্ঠা)

উপযুক্ত যতি যথাস্থানত বহুৱালে—

“আপোনালোকৰ উপৰিপুৰুষসকলে য'ত ভৰিৰে বাট বুলিছিল, আজিকালি তেওঁলোকৰ সতি-সন্ততি আপোনালোকে দেখোন তাত মুৰেৰে বাট নুবুলিলে সৰ্বনাশ সমুৎপন্ন হয়। এইটো কিন্তু বৰ ডাঙৰ সাঁথৰ। এই সাঁথৰৰ মৰ্মটো মোক বুজাই দিয়কচোন! হে আৰ্যশ্ৰেষ্ঠ ব্ৰাহ্মণ উকিল ডাঙৰীয়া! অৰ্থাৎ বৰ হালোৱা! মোক এইটো বুজাই দিয়কচোন, আপোনালোকৰ জাতটোৱে কোনখন বেদৰ মতে চলিব লাগিছে? আপোনালোকৰ জাতৰ নাড়ীডালে কোনখন সুশ্ৰুত বা কোনখন চড়ক সংহিতাৰ নিয়ম মানি ললে মোক কওকচোন? 'অংকস্য বামাগতি' বুলি কয়, আপোনালোকৰো জাত-কুল আদিৰ তেনে বামাগতি' নেকি? আগৰ আপোনালোকৰ হালোৱা পিতৃপুৰুষসকলৰ দুহিতা আইদেউহঁতৰ বাবে আছিল গাখীৰ খীৰোৱা, উলৰ মোজা বোৱা, ছবি অঁকা, গান-বাজনা কৰা বা নাটক 'নভেল' পঢ়া নহয়। তেওঁলোকৰ কাম ঘাইকৈ গাখীৰ খীৰোৱা আছিল।” (বেজবৰুৱা সুৰভি ৭৯ পৃষ্ঠা)

অনুশীলনী

- ১। যতি বুলিলে কি বুজা? কি কি কাৰণত যতিৰ আৱশ্যক আলোচনা কৰা।
- ২। তলত দিয়া কেইটিৰ ব্যৱহাৰ সম্বন্ধে কি জানা লিখা।
(ক) কমা বা পাদযতি, (খ) অৰ্ধযতি, (গ) পূৰ্ণযতি।
- ৩। ভাবযতি আৰু ছন্দযতিৰ মাজত পাৰ্থক্য কেনে আলোচনা কৰা।
- ৪। উপযুক্ত যতি যথাস্থানত বহুৱা।

(ক) — আপোনালোকৰ হালোৱা পিতৃপুৰুষসকলৰ গৰুৱেই ধন গৰুৱেই সৰ্বই আছিল তাৰ বাহিৰে হালোৱাৰ আন কিবা বহুমূলীয়া ধন সম্পত্তি থাকিবৰ আশা কৰিব পাৰি কেনেকৈ কিবা বস্তু কিনাৰ বেচ দিব লাগিলে অথবা কোনো জগৰৰ বাবে দণ্ড দিব অৰ্থাৎ জৰিমনা ভৰিব লাগিলে তেওঁলোককে ধেনু অৰ্থাৎ গৰু দিছিল আৰু আজিলৈকে তাৰ চিন আপোনালোকৰ পৰাচিতত এধেনু পৰাচিত দুধেনু পৰাচিত কথা ৰৈ গৈছে।

(বেজবৰুৱা)

DAILY ASSAM

২০৭

(খ) অসমৰ লোক উৎসৱৰ সংখ্যা সঠিককৈ দিব নোৱাৰি পাহাৰ আৰু
ভৈয়ামত ভিন ভিন উৎসৱ বিভিন্ন ধৰণেৰে পালন কৰা হয় একোটা লোক উৎসৱৰ
পালনত আঞ্চলিক বা শ্ৰেণীগত পাৰ্থক্যও থাকে মণিপুৰী যেই সেই লুচাই, মিজো,
নগা, মিৰি, মিছিং, মিছিমি, আদি আবৰ, গাৰো, খাছিয়া, বড়ো, মিক্ৰিৰ, বাভা,
লালুং, দেউৰী, চুটীয়া আদি পাহাৰ ভৈয়ামৰ জন-জাতিবোৰৰ মাজত ভালেমান লোক
উৎসৱ লোকাচাৰ যুগ যুগ ধৰি পালিত হৈ আছে। (ডা° প্ৰমোদচন্দ্ৰ ভট্টাচাৰ্য)।